

SBMIs svar avseende remissen:

”En konsultationsordning i frågor som rör det samiska folket”

SBMI, Sveriges Bergmaterialindustri är branschorganisationen för producenter och leverantörer av bergmaterial samt branschens underleverantörer. Årligen produceras och levereras uppemot 100 miljoner ton bergmaterial i Sverige. Föreningen samlar ca 90 % av den svenska bergmaterialindustrin.

SBMIs medlemsföretag har fått möjlighet att ta del av Kulturdepartementets dokument: utkast till lagrådsremiss ”En konsultationsordning i frågor som rör det samiska folket”, diarienummer Ku2019/01308/RS. SBMI har följande kommentarer till remissen:

- **Lagförslaget skapar en oklarhet rörande samrådsförfarandet/konsultationsförfarandet i miljöprövningsärendena enligt Miljöbalken.**
- **För att undvika oklarheter och redundanta dubbelregleringar föreslår SBMI att åtgärder som omfattas av lagar med en uttalad samrådspplikt inte ska omfattas av ”Lag om konsultation i frågor som rör det samiska folket”.**
- **Tydliggörs detta undantag för åtgärder som omfattas av lagar med en uttalad samrådspplikt undviks dubbelreglering utan att syftet med lagen tas bort.**

Befintligt samrådsförfarande

Miljöfarliga verksamheter, där täkter ingår, har sedan den 1 januari 1999 prövats enligt bestämmelserna i Miljöbalken (MB). I MB regleras ett samrådsförfarande som en del av prövningsprocessen vid bl. a. a. prövning av miljöfarlig verksamhet och vattenverksamheter.

Samebyarna har alltid varit en samrådspart i dessa ärenden och när Sametinget tog över hanteringen av information om rennäringens markanvändning från Länsstyrelserna, har även Sametinget varit samrådspart i vissa ärenden.

När företrädare från bergmaterialindustrin har varit i kontakt med Sametinget angående myndighetens roll i samrådsförfarandet har Sametinget vid dessa kontakter framfört att företagen ska samråda med samebyarna i första hand. Det är alltid samebyarna som har bäst lokal kunskap om markerna och dess användning inom renskötseln.

Utifrån planeringsunderlagen, kartunderlaget IRENMARCK (Sametinget), samebyarnas markanvändningsredovisning (i den omfattning den finns tillgänglig) samt de synpunkter samebyarna lämnar vid samrådet sker sedan en anpassning av verksamheten. Som exempel diskuteras skyddsåtgärder såsom stängsling vid brytfronter (fallolycksrisk) eller att verksamheten kan stå stilla under någon/några dagar i samband med flytt förbi en täkt. Det finns också ett exempel på att annan lokalisering har valts efter samråd med samebyn. Vid det tillfället kunde lokaliseringen ändras på grund av att likvärdig geologi förekom i närbelägen geografi.

Det uppstår naturligtvis situationer när täktverksamhet och rennäring ”kolliderar”. Myndigheterna får då ställa de olika intressena mot varandra i miljöprövningen. Ofta lämnas villkor i tillståndet syftande till att underlätta samexistens av verksamheterna.

Om miljöprövning och förvaltningsrätten

Enligt förvaltningslagen ska ärenden prövas sakligt och opartiskt. Det upplevs som ytterst märkligt att konsultationen enligt lagförslaget ska ha som mål att nå enighet och samtycke då prövningsärendena enligt Miljöbalken ska vara en saklig och opartisk prövning där olika intressen ska avvägas (motstående intressen).

Det är en uppenbar risk att *Konsultationsförfarandet* innebär en förskjutning i avvägandet mellan motstående intressen.

Vem omfattas av kravet på Konsultationsförfarande?

Enligt lagrådsremissen innebär förslaget en skyldighet för regeringen, statliga förvaltningsmyndigheter, landsting och kommuner att, innan beslut fattas i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna, Sametinget ska konsulteras. Om ett ärende kan få särskild betydelse för samebyn eller en samisk organisation ska även dessa konsulteras. Samtidigt anges att miljöprövningsdelegationen (MPD) vid länsstyrelserna ska liknas vid en förvaltningsdomstol och därför ska inte MPD omfattas av lagens krav på konsultationsförfarande. Detta väcker en rad frågor:

- *Innebär detta att Länsstyrelsen som förvaltningsmyndighet står för konsultationsförfarandet i ett prövningsärende efter det att MPD har remitterat en ansökan till Länsstyrelsen? Om så är fallet, vilken roll ska Länsstyrelsen då ha?*
- *Vems intressen ska länsstyrelsen företräda? Bolaget? Staten?*
- *På vilket sätt ska Länsstyrelsen nå enighet och samtycke?*
- *Ska företag och enskilda delta i konsultationen?*
- *Blir det en form av förhandling som föregår prövningen enligt Miljöbalken?*

Sakägare?

När det gäller begreppet ”samiska organisationer” tappar förslaget stringens rörande sakägarbegreppet i förhållande till miljölagstiftningen. Lagförslaget skapar en osäkerhet om vem som är sakägare. Det framgår inte heller vilka samiska organisationer det kan röra sig om. Det skapar också en osäkerhet om när ett konsultationsförfarande kan anses vara tillräckligt. När vet man att man konsulterat med rätt organisationer?

Konsekvenser för enskilda och bolag

Enligt remisstexten bedöms förslaget inte ha någon direkt påverkan på övriga enskilda eller företag. Detta är felaktigt! Lagförslaget skapar en osäkerhet rörande samrådsförfarandet/konsultationsförfarandet i miljöprövningsärendena enligt Miljöbalken. Osäkerheter skapar alltid förlängda handläggningstider och därigenom ökade kostnader för bolagen och samhället. På samma sätt skapar konsultationsförfarandet i sig en fördröjning i ärendet. Det blir särskilt påtagligt då lagförslaget inte har någon angivelse om hur lång tid ett konsultationsförfarande får ta.

I detta sammanhang är det också viktigt att påtala att många samebyar genom åren har framfört en synpunkt om att samrådsförfarandet enligt Miljöbalken inte sällan är betungande för samebyn. Detta blev särskilt tydligt när intresset för etablering av vindkraftsparker ökade

samtidigt som olika gruvföretag och mineralprospekterare ökade undersökningstakten inom renbetesområdet. Antalet samråd ökade markant. Att dessutom återkomma i ärendet genom ett konsultationsförfarande bedöms öka arbetsbelastningen och kostnaderna även för samebyarna.

Förslag

I ett antal lagar finns i dagsläget redan en uttalad samrådspplikt där samråd även ska göras med samebyarna och i vissa fall även med Sametinget. Som exempel på lagar kan nämnas Minerallagen, Skogsvårdslagen och Miljöbalken. Samrådspplikten som regleras i dessa lagrum måste kunna anses vara tillräcklig för att möjliggöra för samerna att påverka en planerad verksamhet eller åtgärd.

Om lagförslaget har tolkats rätt vill staten fånga upp ett antal händelser som idag sker utan att samerna ges möjlighet att lämna sina synpunkter på dessa händelser. För att inte skapa juridisk osäkerhet föreslås därför att åtgärder som omfattas av lagar med en uttalad samrådspplikt inte ska omfattas av Lag om konsultation i frågor som rör det samiska folket. Tydliggörs detta undantag undviks dubbelreglering utan att syftet med lagen tas bort, man undviker osäkerheten och minskar kostnaden för enskilda, företagen, samebyarna och samhället i stort.

/

SBMI Sveriges Bergmaterialindustri genom vd Mårten Sohlman